Pensioen voor kinderbegeleiders in het specifiek sociaal statuut (sui-generis statuut onthaalouders).

Informatie voor verantwoordelijken en professionals

Inhoud

1 Algemeen 1
2 Wanneer met pensioen gaan? 2
3 Gezinspensioen of pensioen als alleenstaande 3
4 De pensioenberekening 3
5 Gewaarborgd minimumpensioen 5
Aangepaste regelgeving 5
6 Andere pensioenuitkeringen 6
6.1 Overlevingspensioen 6
6.2 Overgangsuitkering 7
7 Pensioen combineren met andere uitkeringen 7
7.1 Na pensioen blijven werken als onthaalouder in sui generisstatuut 7
7.2 Partner van onthaalouder in sui generisstatuut is met pensioen 8
8 Tot slot 8

1 Algemeen

Sinds 1 april 2003, de start van het sui generisstatuut, worden ook voor aangesloten onthaalouders pensioenbijdragen betaald.

In de periode daarvoor waren onthaalouders, huisvrouwen die iets bijverdienden (fiscaal vrijgesteld) door kinderen op te vangen. Dat kon alleen als ze afgeleide sociale rechten konden genieten via een partner ‘op het ziekenboekje van de partner staan’. Op die manier waren ze sociaal verzekerd voor ziekte (doktersbezoek, ziekenhuisopname en medicatie). Voor 2003 werden er geen sociale bijdragen gedaan voor onthaalouders, waardoor ze geen rechten op uitkeringen opbouwden. **De periode tot 2003 telt voor onthaalouders niet mee voor de pensioenopbouw.**

Vanaf 1 april 2003 bouwen onthaalouders in sui generisstatuut een rustpensioen op als werknemer, volgens dezelfde pensioenregels, waarbij het fictief loon de berekeningsbasis is.

2 Wanneer met pensioen gaan?

1. **De wettelijke pensioenleeftijd** is 66 jaar vanaf 2025 en 67 jaar vanaf 2030. Het wettelijk rustpensioen start de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de betrokkene 66/67 jaar geworden is. In de meeste gevallen is het niet nodig om zelf een aanvraag te doen. Wanneer iemand de pensioenleeftijd bereikt wordt de pensioenaanvraag een jaar op voorhand, automatisch gestart en wordt de betrokkene daarover geïnformeerd. Wanneer de gerechtigde een complexe loopbaan heeft moet hij/zij zelf het pensioen aanvragen. Dat kan via mypension.be, bij het gemeentebestuur van de woonplaats of via de Pensioenlijn 1765.

2. **Vervroegd met pensioen** gaan kan, als de betrokkene vóór de wettelijke pensioenleeftijd voldoet aan de vereiste loopbaanduur en leeftijd.

   Minimumleeftijd en bijhorende loopbaanduur vervroegd pensioen
   60 jaar en 44 loopbaanjaren
   61 jaar en 43 loopbaanjaren
   62 jaar en 43 loopbaanjaren
   63 jaar en 42 loopbaanjaren
   64 jaar en 42 loopbaanjaren
   65 jaar en 42 loopbaanjaren

   Omdat er voor onthaalouders pas sinds 2003 bijdragen betaald worden kunnen zij zelden voldoen aan de loopbaanvoorwaarde voor vervroegd pensioen.

   In mypension.be kan elke gerechtigde zijn/haar vroegste en wettelijke pensioendatum opzoeken. Wanneer de gerechtigde vervroegd met pensioen wil gaan (vanaf de vroegste pensioendatum) moet hij/zij zelf het pensioen aanvragen. Dat kan via mypension.be, bij het gemeentebestuur van de woonplaats of via de Pensioenlijn 1765.

3. **Later met pensioen gaan**. Wanneer een gerechtigde zijn/haar pensioen wil uitstellen moet hij/zij verzaken aan het pensioen. Dat kan door het formulier in te vullen dat de pensioendienst meestuurt bij de start van de pensioen-procedure.

   Omdat sui generis onthaalouders de fiscaal vrijgestelde onkostenvergoeding mogen combineren met de pensioenuitkering is het uitstellen van het pensioen voor hen, zelden voordelig.

3 Gezinspensioen of pensioen als alleenstaande

Gezinspensioen wordt alleen toegekend aan de gehuwde werknemer waarvan de partner:

- Elke niet toegelaten beroepsactiviteit heeft stopgezet
- Geen vervangingsinkomen geniet
- Geen pensioen geniet waarvan het bedrag groter is dan het verschil tussen het toepasbare rustpensioen gezinsbedrag en bedrag alleenstaande.
- Geen vervangingsinkomen, zoals werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkering ontvangt;
- Geen premie voor tijdskrediet, loopbaanonderbreking of verminderde arbeidsprestaties ontvang

Een gehuwd paar ontvangt ofwel één gezinspensioen ofwel elk een eigen pensioen als alleenstaande. De Pensioendienst berekent altijd de meest gunstige situatie en kent het voordeligste pensioen toe. Dit kan een gezinspensioen zijn of allebei een pensioen als alleenstaande.

Omdat de onkostenvergoeding van een sui generis onthaalouder niet als inkomen beschouwd wordt, kan de partner gezinspensioen ontvangen terwijl de onthaalouder nog actief is. De onthaalouder mag in dat geval echter geen vervangingsinkomens genieten.

In het ambtenarenpensioenstelsel bestaat er geen gezinspensioen. Gepensioneerde ambtenaren ontvangen altijd een pensioen als alleenstaande, ongeacht de pensioenrechten van hun partner.

Onthaalouders wiens partner een pensioen als alleenstaande of een ambtenarenpensioen geniet mogen wel vervangingsinkomens ontvangen.

4 De pensioenberekening

Het pensioenbedrag wordt bepaald op basis van een complexe berekening waarin, de periodes van tewerkstelling (of gelijkgestelde periodes), de loopbaanduur, het (fictief) loon van elk jaar en de gezinssamenstelling een rol spelen.

Een volledige loopbaan bedraagt 45 jaar. Alle tewerkstelling en gelijkgestelde periodes (zoals ziekte, verlof met sociale rechten…) waarvoor bijdragen betaald werden, worden meegeteld. Bij een onvolledige loopbaan wordt een loopbaanbreuk toegepast, bv. 35 gewerkte jaren is 35/45.

De grootte van het pensioenbedrag is afhankelijk van het loon en de uitkeringen voor gelijkgestelde dagen. De geregistreerde bedragen worden per jaar door middel van een herwaarderingscoëfficiënt aangepast aan de levensduurte en het welvaartspeil.

Voor aangesloten onthaalouders wordt de berekening gebaseerd op een fictief loon gelijk aan het gewaarborgd minimum maandinkomen (GMMI). Dit fictief loon wordt bereikt bij 260 opvangprestaties per kwartaal. Wie minder opvangprestaties heeft verzameld een lager fictief loon, waardoor de berekeningsbasis voor het pensioen lager ligt.

Het pensioenbedrag wordt als volgt berekend:

Fictief loon van het jaar x herwaarderingscoëfficiënt x (loopbaanbreuk) x (60% of 75%)

Deze formule wordt voor elk gewerkt jaar toegepast. Het uiteindelijke jaarlijkse pensioenbedrag is de optelsom van al deze resultaten.

- Gezinspensioen herwaardeerd loon x 75%
- Pensioen als alleenstaande: herwaardeerd loon x 60%.

De pensioenrechten worden opgebouwd op basis van de geplande prestaties. Ook gelijkgestelde dagen zoals ziekte, wettelijke feestdagen en vakantiedagen met sociale rechten bouwen RSZ-uren op, op basis van de geplande opvang die dag. Vakantiedagen zonder sociale rechten tellen niet mee en kunnen een negatief effect hebben.

Bij voldoende opvangplannen kunnen ook onthaalouders wiens opvang niet elke dag open is, toch pensioen opbouwen als voltijds werkend. Ook een onthaalouder die slechts 4 dagen/week werkt bouwt een volwaardig pensioen op als ze 260 geplande opvangdagen per kwartaal heeft (494 RSZ uren, waarbij de opvang van 1 kind/dag = 1,9 RSZ uren).

Het aantal prestaties wordt steeds afgetopt op 260/kwartaal. Het is niet mogelijk de pensioendatum te vervroegen of het pensioenbedrag te verhogen door meer kinderen op te vangen.

Tussen 2003 en 2013 was de pensioenopbouw van aangesloten onthaalouders soms onvolledig omdat er strenger toegekeken werd op de gemiddelde bezetting (toen max 4) en omdat de erkende capaciteit werd verminderd met het aantal eigen jonge kinderen. Daardoor zullen onthaalouders die in die periode eigen jonge kinderen hadden geen volledige pensioenopbouw hebben voor die jaren. Hun prestaties werden immers afgetopt op een getal lager dan gemiddeld 4 waardoor ze geen volledig fictief loon konden realiseren.

Pensioenregels zijn erg complex en leiden naargelang individuele situaties tot verschillende resultaten.

5 Gewaarborgd minimumpensioen

Als het berekende pensioenbedrag lager is dan een bepaald minimum wordt het verhoogd tot het gewaarborgd minimumpensioen op voorwaarde dat de gerechtigde voldoet aan de loopbaanvoorwaarden.

Tot 1 april 2003 werden er voor onthaalouders geen sociale zekerheidsbijdragen betaald en de onthaalouders bouwden dus ook geen rechten op. Het sui generisstatuut startte op 1 april 2003, vanaf dan werden er wel bijdragen betaald en beperkte rechten opgebouwd.

Om toegang te hebben tot het gewaarborgd minimumpensioen moet een loopbaan met RSZ bijdragen van minimaal 30 jaar aangetoond worden (onder voorwaarden zie www.sfpd.fgov.be). Aangesloten onthaalouders die een groot deel van hun loopbaan als onthaalouder werkten vóór 2003 en nu de wettelijke pensioenleeftijd naderen, hebben niet genoeg loopbaanjaren om te voldoen aan de voorwaarden van het gewaarborgd minimumpensioen.

Aangepaste regelgeving

Om dit probleem aan te pakken werd de pensioenregeling voor onthaalouders aangepast. Voor onthaalouders die met pensioen gaan tussen 1 januari 2023 en 2 januari 2033 wordt een herwaardering van de jaren vanaf 2003 toegepast.
Dit gebeurt automatisch.
Deze aangepaste regeling bepaalt dat de gewerkte jaren vanaf 2003 zwaarder doorwegen in de pensioenberekening. Hierdoor zal de onthaalouder makkelijker kunnen voldoen aan de loopbaanvoorwaarde om toegang te hebben tot het gewaarborgd minimumpensioen. De wijziging geldt alleen voor (ex-)onthaalouders die na 1 januari 2003 perioden van minstens 156 voltijdse dagen per jaar gewerkt hebben als onthaalouder en met pensioen gaan tussen 1 januari 2023 en 2 januari 2033.

De jaren tussen 2003 en 2033 waarin de onthaalouder werkte worden aangepast door deze gewerkte jaren te vermenigvuldigen met een breuk. De teller van deze breuk is 45, de noemer aan het aantal jaren tussen 1 januari 2003 en 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de wettelijke pensioenleeftijd bereikt wordt.

Zie https://www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/onthaalouder

Voorbeeld: Els werkte als onthaalouder:

- *Tussen 1980 en 2003 gedurende 23 jaar. Deze jaren tellen dus niet mee voor het pensioen omdat ze geen bijdragen betaalde.*

- *Tussen 2003 en 2022 gedurende 18 jaar waarbij ze elk jaar minstens 156 voltijdse dagen werkte.*
- *In 2023 bereikt ze de wettelijke pensioenleeftijd en neemt ze haar pensioen op.*

We vermenigvuldigen 18 jaar met 45 (= volledige loopbaanduur) gedeeld door het aantal jaren tussen 1 januari 2003 en 31 december 2022:

18 X 45/20 = 40,5, dat na afronding 41 wordt. Zo worden 18jaren omgezet in 41 jaar.

Els voldoet nu aan de loopbaanvoorwaarde om toegang te krijgen tot het gewaarborgd minimumpensioen. Het pensioenbedrag wordt dan berekend door het minimumbedrag voor een volledige loopbaan te vermenigvuldigen met de loopbaanbreuk.

De 156 dagen/jaar spelen alleen een rol in de berekening die gedaan wordt om te bepalen of iemand toegang heeft tot het gewaarborgd minimumpensioen.

Zie ook
www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/berekening/gewaarborgd-minimum-pensioen/
www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/onthaalouder
www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/onthaalouder#toepassing

6 Andere pensioenuitkeringen

Naast het recht op een werknemerspensioen kunnen sommige onthaalouders ook van afgeleide pensioenrechten genieten. Bij het overlijden van de huwelijkspartner is er afhankelijk van de leeftijd van de onthaalouder en de duur van het huwelijk mogelijks recht op een overlevingspensioen of overgangsuitkering

De fiscaal vrijgestelde onkostenvergoeding van een sui generis onthaalouder kan gecombineerd worden met een pensioen. Vervangingsinkomens zoals opvang uitkering en ziekte-uitkering zijn belastbaar en kunnen niet (of beperkt bij overlevingspensioen) gecombineerd worden.

6.1 Overlevingspensioen

Het overlevingspensioen mag ggedurende maximaal 12, al dan niet opeenvolgende, maanden gecombineerd worden met opvanguitkering en/of met ziekte-uitkering. Na deze periode van 12 maanden moet de onthaalouder kiezen tussen het overlevingspensioen of de uitkeringen.
Voor opvanguitkering vult de OO volgende formulieren in en bezorgt ze aan de uitbetalingsinstelling:

- formulier C 1B Ook verkrijgbaar via de uitbetalingsinstelling of de hulpkas voor werkloosheid

- een model 74 Van de Pensioendienst via mypension.be, een pensioenpunt of het gemeentebestuur
- OO dient een formulier C220A in bij de uitbetalingsinstelling en kruist volgende tekst aan: "Ik ontvang een overlevingspensioen en ik vraag de cumulatie met opvanguitkeringen binnen het krediet van 12 maanden (periode van toegelaten cumulatie van een overlevingspensioen met sociale uitkeringen). Ik voeg hierbij een FORMULIER C1B en een kopie van het model 74 waarmee ik aan de sector pensioenen de cumul met werkloosheidsuitkeringen heb aangegeven."

Als de onthaalouder het overlevingspensioen cumuleert met de opvanguitkering en het pensioen overschrijdt het bedrag van de inkomensgarantie voor ouderen, dan beperkt de pensioendienst automatisch het pensioen.

Bij ziekte en invaliditeitsuitkering zal de pensioendienst het overlevingspensioen beperken tot vastgelegde maximale bedragen.
Zie www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/overlevingspensioen

6.2 Overgangsuitkering

Een overgangsuitkering is een tijdelijke uitkering voor de langstlevende huwelijkspartner die niet aan de leeftijdsvoorwaarde voldoet om een overlevingspensioen te ontvangen.

De overgangsuitkering mag onbeperkt gecombineerd worden beroepsinkomsten en uitkeringen.

Zie www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/overgangsuitkering

7 Pensioen combineren met andere uitkeringen

In sommige combinaties is het niet aangewezen om beroep te doen op opvanguitkering of ziekte-uitkering. Deze vervangingsinkomens zijn immers belastbaar en worden meegeteld bij de toegestane grensbedragen.
Https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/bijverdienen

7.1 Na pensioen blijven werken als onthaalouder in sui generisstatuut

Onthaalouders mogen pensioenuitkering combineren met de fiscaal vrijgestelde onkostenvergoeding in het sui generisstatuut. Zij kunnen hun pensioenbedrag ontvangen en blijven werken. Vervangingsinkomens zoals opvanguitkering en/of ziekte-uitkering zijn belastbaar en mogen niet gecombineerd worden met het pensioen.

Onthaalouders met wettelijk pensioen (rustpensioen/overlevingspensioen) moeten aangegeven worden in de kwartaalaangifte DmfA bij de RSZ en Dimona. De DmfA voorziet een specifieke code met de Notie Gepensioneerd op de tewerkstelling van de werknemerslijn.)

Ook voor deze onthaalouders worden via het rekenblad bijdragen berekend en wordt RSZ betaald. Er moeten echter geen C220B's noch ASR's gemaakt worden. De onthaalouder mag de uitkeringen immers niet aanvragen en de onthaalouder bouwt ook niet verder pensioen op.

7.2 Partner van onthaalouder in sui generisstatuut is met pensioen

De kostenvergoeding is fiscaal vrijgesteld maar uitkeringen zijn belastbaar. In sommige pensioenscenario's wordt het belastbaar inkomen in rekening gebracht.

De partner van de aangesloten onthaalouder ontvangt een pensioen als alleenstaande. De onthaalouder mag de onkostenvergoeding en de vervangingsinkomens ontvangen.

Een ambtenarenpensioen is altijd een pensioen als alleenstaande. Daarom mag een onthaalouder wiens partner een ambtenarenpensioen ontvangt zelf wel vervangingsinkomens aanvaarden.

De huwelijkspartner van de aangesloten onthaalouder ontvangt een gezinspensioen. De aangesloten onthaalouder mag de kostenvergoeding als sui generis onthaalouder ontvangen. Maar de onthaalouder mag geen belastbare vergoedingen zoals ziekte-uitkering en/of opvanguitkering ontvangen. Deze zouden het recht op gezinspensioen bedreigen. Om optimaal te genieten van RSZ-opbouw moeten ziektedagen en dagen opvanguitkering wel geregistreerd en doorgegeven worden, het zijn immers gelijkgestelde dagen. Zo bouwt de onthaalouder ook op deze dagen zelf pensioenrechten op. De onthaalouder moet echter de uitkering weigeren. Zoniet zal het gezinspensioen van de partner herzien worden en moeten er misschien bedragen terugbetaald worden.

Verzaken aan ziekte-uitkering is mogelijk, ook met terugwerkende kracht. De onthaalouder moet de aanvraag per aangetekende brief richten aan de verzekeringsinstelling.

Op het moment dat de onthaalouder zelf met pensioen gaat zal de pensioendienst opnieuw berekenen wat het meest voordelig is, één gezinspensioen of ieder z'n eigen pensioen.

www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/berekening/verschillende-soorten-pensioenen/cumul

8 Tot slot

De pensioenregelgeving wijzigt regelmatig. Meer info en de meest actuele zaken vind je op de website van de Federale Pensioendienst

Onthaalouders kunnen hun pensioensimulatie bekijken op www.mypension.be

Bronnen

https://www.sfpd.fgov.be/nl

Disclaimer

De informatie in deze nota is, onder voorbehoud van wijzigingen, naar best vermogen verzameld en geformuleerd. Vivo Social Profit aanvaardt geen aansprakelijkheid voor onjuistheden of onvolledigheid van deze inhoud.

Helpdesk Vivo Social Profit
info pensioen sui generis onthaalouder VA 20260310 DVE